

Frjálsi fjárfestingarbankinn hf.

**Ársreikningur
samstæðu 2007**

ISK

Frjálsi fjárfestingarbankinn hf.

Lágmúla 6
108 Reykjavík

Kt. 691282-0829

Efnisyfirlit

	bls.		bls.
Skýrsla og yfirlýsing stjórnenda á ársreikninginn ..	3	Skýringar:	
Áritun óháðs endurskoðanda	4	Mikilvægir reikningsskilastaðlar	9
Rekstrarreikningur	5	Skýringar við rekstrarreikninginn	18
Efnahagsreikningur	6	Skýringar við efnahagsreikninginn	20
Eiginfjáryfirlit	7	Áhættustýring	26
Sjóðstreymisyfirlit	8		
Almennar upplýsingar	9		

Skýrsla og yfirlýsing stjórnenda á ársreikninginn

Ársreikningurinn er samstæðureikningur Frjálsa fjárfestingarbankans hf. og dótturfélaga hans, saman vísað til sem samstæðunnar. Reikningurinn er gerður í samræmi við alþjóðlega reikningsskilastaðla (IFRS), eins og þeir hafa verið samþykktir af Evrópusambandinu.

Hagnaður varð af rekstri samstæðunnar á árinu 2007 að fjárhæð 1.204 millj. kr. samkvæmt rekstrarreikningi. Eigið fé í árslok nam 5.823 millj. kr. samkvæmt efnahagsreikningi. Eiginfjárlutfall sem reiknað er samkvæmt lögum um fjármálafyrirtæki var 13,4% hjá samstæðunni. Samkvæmt lögnum má hlutfallið ekki vera lægra en 8%. Stjórn félagsins leggur til að ekki verði greiddur arður til hluthafa á árinu 2008 vegna ársins 2007. Um frekari ráðstöfun hagnaðar og aðrar breytingar á eiginfjárreikningum er vísað til ársreikningsins.

Hlutfé bankans í upphafi og lok árs nam 1.097 millj. kr. og var það allt í eigu Sparisjóðs Reykjavíkur og nágrennis hf.

Yfirlýsing stjórnar og framkvæmdastjóra

Samkvæmt bestu vitneskju er það álit okkar að samstæðuársreikningurinn gefi glögga mynd af rekstrarafkomu samstæðunnar á árinu 2007, eignum, skuldum og fjárhagsstöðu samstæðunnar 31. desember 2007 og breytingu á handbæru fé á árinu 2007.

Jafnframt er það álit okkar að samstæðuársreikningurinn og skýrsla og yfirlýsing stjórnar geymi glögg yfirlit um þróun og árangur í rekstri samstæðunnar, stöðu hennar og lýsi helstu áhættuþáttum og óvissu sem samstæðan býr við.

Stjórn og framkvæmdastjóri Frjálsa fjárfestingarbankans hf. staðfesta hér með samstæðuársreikning bankans fyrir árið 2007 með undirritun sinni.

Reykjavík, 6. febrúar 2008.

Stjórn

Guðmundur Hauksson
Formaður

Hildur Petersen

Ósvaldur Knudsen

Ólafur Haraldsson

Kristján Þór Harðarson

Framkvæmdastjóri

Kristinn Bjarnason

Áritun óháðs endurskoðanda

Til stjórnar og hluthafa í Frjálsa fjárfestingarbankanum hf.

Inngangur

Við höfum endurskoðað meðfylgjandi samstæðuársreikning Frjálsa fjárfestingarbankans hf. og dótturfélaga ("samstæðan") fyrir árið 2007. Ársreikningurinn hefur að geyma skýrslu stjórnar, rekstrarreikning, efnahagsreikning, eiginfjárfirlit, sjóðstreymisyfirlit, upplýsingar um helstu reikningsskilaaðferðir og aðrar skýringar.

Ábyrgð stjórnenda á ársreikningnum

Stjórnendur eru ábyrgir fyrir gerð og glöggri framsetningu ársreikningsins í samræmi við alþjóðlega reikningsskilastaðla eins og þeir hafa verið staðfestir af Evrópusambandinu. Ábyrgðin felur í sér að skipuleggja, innleiða og viðhalda innra eftirliti sem varðar gerð og glögga framsetningu ársreiknings sem er í meginatriðum án verulegra annmarka, hvort sem er vegna sviksemi eða mistaka. Ábyrgð stjórnenda nær einnig til þess að beitt sé viðeigandi reikningsskilaaðferðum og mati miðað við aðstæður.

Ábyrgð endurskoðanda

Ábyrgð okkar felst í því álit sem við látum í ljós á samstæðuársreikningnum á grundvelli endurskoðunarinnar. Endurskoðað var í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla. Samkvæmt þeim ber okkur að fara eftir settum siðareglum og skipuleggja og haga endurskoðuninni þannig að nægjanleg víska fáiast um að ársreikningurinn sé án verulegra annmarka.

Endurskoðun felur í sér aðgerðir til staðfestingar á fjárhæðum og öðrum upplýsingum í ársreikningnum. Val endurskoðunaraðgerða byggist á faglegu mati endurskoðandans, þar með talið á þeirri hættu að verulegir annmarkar séu á ársreikningnum, hvort sem er vegna sviksemi eða mistaka. Við áhættumatið er tekið tillit til þess innra eftirlits sem varðar gerð og glögga framsetningu ársreiknings, til þess að skipuleggja viðeigandi endurskoðunaraðgerðir, en ekki til þess að gefa álit á virkni innra eftirlits félagsins. Endurskoðun felur einnig í sér mat á reikningsskilaaðferðum og matsaðferðum sem stjórnendur nota við gerð ársreikningsins, sem og mat á framsetningu hans í heild.

Við teljum að við endurskoðunina höfum við aflað nægilegra og viðeigandi gagna til að byggja álit okkar á.

Álit

Það er álit okkar að samstæðuársreikningurinn gefi glögga mynd af afkomu samstæðunnar á árinu 2007, fjárhagsstöðu hennar 31. desember 2007 og breytingu á handbæru fé á árinu 2007, í samræmi við alþjóðlega reikningsskilastaðla eins og þeir hafa verið staðfestir af Evrópusambandinu.

Reykjavík, 6. febrúar 2008.

KPMG hf.

Sigurður Jónsson

Rekstrarreikningur

fyrir árið 2007

	Skýr.	2007	2006
Vaxtatekjur	31	7.168.995	5.405.163
Vaxtagjöld	31	<u>(6.370.738)</u>	<u>(4.578.019)</u>
Hreinar vaxtatekjur.....		<u>798.257</u>	<u>827.144</u>
Þjónustutekjur.....	32	<u>154.605</u>	<u>103.306</u>
Hreinar tekjur af fjáreignum og fjárskuldum	33-36	910.609	199.102
Hlutdeild í tapi hlutdeildarféлага	58	(11.340)	(25.526)
Ýmsar rekstrartekjur	37	<u>238.196</u>	<u>241.363</u>
Aðrar rekstrartekjur samtals.....		<u>1.137.465</u>	<u>414.939</u>
Hreinar rekstrartekjur.....		2.090.327	1.345.389
Laun og launatengd gjöld	39	(287.273)	(237.050)
Annar rekstrarkostnaður		(188.369)	(173.299)
Afskriftir rekstrarfjármuna og óefnislegra eigna	60	<u>(36.218)</u>	<u>(27.286)</u>
Rekstrargjöld samtals.....		<u>(511.860)</u>	<u>(437.635)</u>
Virðisrýmun útlána	50	<u>(111.239)</u>	<u>(64.030)</u>
Hagnaður fyrir skatta.....		1.467.228	843.724
Tekjuskattur	41	<u>(263.639)</u>	<u>(150.024)</u>
Hagnaður ársins.....		<u><u>1.203.589</u></u>	<u><u>693.700</u></u>
Tilheyrandi			
Hluthöfum		<u>1.203.589</u>	<u>693.700</u>
Hagnaður á hlut			
Grunnhagnaður og þynntur hagnaður á hlut	42	1,10	0,63

Skýringar á bls. 9 - 30 eru óaðskiljanlegur hluti af samstæðuársreikningnum.

Efnahagsreikningur

31. desember 2007

Eignir	Skýr.	31.12.2007	31.12.2006
Sjóður og óbundnar innstæður í Seðlabanka		3.221	2.850
Kröfur á lánastofnanir	44,45	1.961.784	258.264
Útlán til viðskiptamanna	46-53	63.762.432	53.036.169
Veltufjáreignir	54,55	424.202	0
Fjáreignir tilgreindar á gangvirði	56	1.323.322	212.877
Hlutdeildarfélag	58	96.417	89.002
Óefnislegar eignir	59	15.075	13.020
Rekstrarfjármunir	60	1.694.556	737.017
Fastafjármunir til sölu	61	459.726	20.192
Aðrar eignir	62	751.275	958.766
Eignir samtals.....		70.492.010	55.328.157
 Skuldir			
Veltufjárskuldir	55	0	203.269
Lántökur	64,65	64.161.401	50.183.035
Skattskuld	66-68	288.315	130.513
Aðrar skuldir	69	218.888	191.523
Skuldir samtals.....		64.668.604	50.708.340
 Eigið fé			
Hlutafé		1.096.702	1.096.702
Yfirverðsreikningur		274.176	274.176
Óráðstafað eigið fé		4.452.528	3.248.939
Eigið fé samtals		5.823.406	4.619.817
Skuldir og eigið fé samtals.....		70.492.010	55.328.157

Skýringar á bls. 9 - 30 eru óaðskiljanlegur hluti af samstæðuársreikningnum.

Eiginfjáryfirlit

fyrir árið 2007

Breytingar á eigin fé 2006

	Hlutfé	Yfirverðs- reikningur	Óráðstafað eigið fé	Samtals
Eigið fé 1. janúar 2006	1.096.702	274.176	2.555.239	3.926.117
Hagnaður ársins			693.700	693.700
Eigið fé 31. desember 2006	<u>1.096.702</u>	<u>274.176</u>	<u>3.248.939</u>	<u>4.619.817</u>

Breytingar á eigin fé 2007

Eigið fé 1. janúar 2007	1.096.702	274.176	3.248.939	4.619.817
Hagnaður ársins			1.203.589	1.203.589
Eigið fé 31. desember 2007	<u>1.096.702</u>	<u>274.176</u>	<u>4.452.528</u>	<u>5.823.406</u>

Skýringar á bls. 9 - 30 eru óaðskiljanlegur hluti af samstæðuársreikningnum.

Sjóðstreymisyfirlit

fyrir árið 2007

Rekstrarhreyfingar:	2007	2006
Hagnaður fyrir tekjuskatt	1.467.228	843.724
Rekstrarliðir sem ekki hafa áhrif á fjárstreymi:		
Verðbætur og gengismunur	(785.045)	(1.567.097)
Hlutdeild í afkomu hlutdeildarfélagi	11.340	25.526
Hagnaður af sölu hlutabréfa	(10.046)	(23.188)
Hagnaður af sölu rekstrarfjármuna	(13.245)	0
Afskriftir rekstrarfjármuna.....	32.057	24.222
Afskriftir óefnislegra eigna	4.161	3.064
Virðisrýrnun útlána.....	111.239	64.030
Breyting í öðrum rekstrarliðum	0	(32.423)
Breytingar á rekstartengdum eignum og skuldum:		
Veltufjáreignir, breyting.....	(376.618)	0
Útlán og kröfur, breyting.....	(11.476.529)	(15.570.591)
Fjáreignir á gangvirði, breyting	(703.339)	0
Aðrar eignir, breyting	214.226	(150.206)
Veltufjárskuldir, breyting.....	(203.269)	202.910
Lántaka, breyting	13.089.154	16.618.997
Aðrar skuldir, breyting	99.709	(50.517)
Greiddur tekjuskattur.....	(134.456)	(125.688)
Handbært fé frá rekstri.....	1.326.567	262.763
 Fjárfestingarhreyfingar:		
Fjárfesting í eignarhlutum	(488.282)	(129.329)
Söluverð eignarhluta	65.733	41.505
Fjárfesting í óefnislegum eignum.....	(6.217)	0
Fjárfesting í rekstrarfjármunum.....	(997.850)	(89.346)
Söluverð rekstrarfjármuna	21.500	6.500
Fjárfestingarhreyfingar.....	(1.405.116)	(170.670)
 Breyting á handbæru fé.....	(78.549)	92.093
Handbært fé í ársbyrjun	258.264	166.171
Handbært fé í árslok	179.715	258.264

Skýringar á bls. 9 - 30 eru óaðskiljanlegur hluti af samstæðuársreikningnum.

Skýringar við ársreikninginn

Almennar upplýsingar

1. Upplýsingar um bankann

Frjálsi fjárfestingabankinn hf. (samstæðan) er starfandi og staðsettur á Íslandi, með höfuðstöðvar við Lágmúla 6, Reykjavík. Samstæðureikningur ársins 2007 samanstendur af ársreikningi Frjálsa fjárfestingabankans og dótturfélaga hans. Frjálsi fjárfestingabankinn er dótturfélag Sparisjóðs Reykjavíkur og nágrennis hf.

Hlutverk Frjálsa fjárfestingabankans er að bjóða alhliða fjármálaþjónustu til einstaklinga og fyrirtækja.

2. Grundvöllur reikningsskilanna

a) Yfirlýsing um að alþjóðlegum reikningsskilastöðlum sé fylgt

Samstæðureikningurinn er gerður í samræmi við alþjóðlega reikningsskilastaðla eins og þeir hafa verið staðfestir af Evrópusambandinu.

Stjórn Frjálsa fjárfestingabankans hf. heimilaði birtingu ársreiknings samstæðunnar 6. febrúar 2008.

b) Matsaðferðir

Ársreikningur samstæðunnar er gerður á grundvelli kostnaðarverðs, að því undanskildu:

- afleiðusamningar eru færðir á gangvirði,
- fjármálagerningar á gangvirði í gegnum rekstrarreikning eru færðir á gangvirði,
- skuldir vegna hlutabréfatengdra greiðslna sem gerðar eru upp með handbæru fé eru metnar á gangvirði.

Fjallað er um aðferðir við mat á gangvirði í skýringu 43.

c) Framsetningar- og starfrækslugjaldmiðill

Ársreikningurinn er birtur í íslenskum krónum sem er starfrækslugjaldmiðill bankans. Fjárhæðir eru birtar í þúsundum nema annað sé tekið fram.

d) Mat og ákvarðanir við beitingu reikningsskilaaðferða

Gerð ársreiknings í samræmi við alþjóðlega reikningsskilastaðla krefst þess að stjórnendur taki ákvarðanir, meti og gefi sér forsendur sem hafa áhrif á beitingu reikningsskilaaðferða og birtar fjárhæðir eigna og skulda, tekna og gjalda. Þetta mat og tengdar forsendur eru byggðar á reynslu og ýmsum öðrum þáttum sem taldir eru eðlilegir undir viðkomandi kringumstæðum og mynda grundvöll þeirra ákvarðana sem teknar eru um bókfært verð eigna og skulda sem ekki liggur fyrir með öðrum hætti. Endanlegar niðurstöður kunna að vera frábrugðnar þessu mati.

Mat og forsendur eru endurskoðaðar reglulega og eru áhrifin af breytingum færð á því tímabili sem breyting er gerð og jafnframt á síðari tímabilum ef breytingin hefur áhrif á þau.

Upplýsingar um mat stjórnenda og ákvarðanir teknar við beitingu reikningsskilaaðferða sem hafa verulega áhrif á ársreikninginn er að finna í skýringu 30.

Mikilvægar reikningsskilaaðferðir

Reikningsskilaaðferðum sem settar eru fram hér á eftir hefur verið beitt með samræmdum hætti á öllum þeim tímabilum sem birt eru í ársreikningnum og af öllum félögum í samstæðunni.

3. Grundvöllur samstæðu

a) Dótturfélög

Dótturfélög eru þau félög þar sem samstæðan fer með yfirráð. Yfirráð eru til staðar þegar samstæðan hefur veruleg áhrif, bein eða óbein, til að stjórna fjárhags- og rekstrarstefnu dótturfélagsins í þeim tilgangi að hagnast á starfsemi þess. Yfirráð eiga sér alla jafna stað þegar samstæðan ræður yfir meira en helmingi atkvæðaréttar dótturfélagsins. Við mat á yfirráðum er tekið tillit til hugsanlegs atkvæðisréttar sem er nýtanlegur eða breytanlegur. Reikningsskil dótturfélaga eru innifalín í reikningsskilum samstæðunnar frá því að yfirráð nást og þar til þeim lýkur.

Kaupaðferð er beitt við færslu kaupa samstæðunnar á dótturfélögum. Kaupverð dótturfélags er metið sem gangvirði þeirra eigna sem látnar eru af hendi, skulda sem stofnað er til eða yfirteknar eru og útgefinna eiginfjárgerninga á viðskiptadegi, auk þess kostnaðar sem rekja má beint til kaupanna. Eignir, skuldir og skuldbindingar sem teknar eru yfir við sameiningu fyrirtækja og hægt er að aðgreina eru í upphafi metnar á gangvirði á yfirtökudegi, án tillits til hlutdeildar minnihluta. Sú fjárhæð sem er umfram gangvirði eignarhluta samstæðunnar í yfirteknunum aðgreinanlegum hreinum eignum er skráð sem viðskiptavild. Ef kaupverð er lægra en gangvirði hreina eigna hins yfirteknna dótturfélags er mismunurinn færður til tekna í rekstrarreikningi.

Skýringar við ársreikninginn

3. frh.:

c) *Viðskipti felld út úr samstæðureikningnum*

Staða milli samstæðufélaga, óinnleystar tekjur eða gjöld sem myndast hafa af viðskiptum milli félaganna eru felld út við gerð ársreiknings samstæðunnar. Óinnleystur hagnaður sem hefur myndast í viðskiptum við hlutdeildarfélög og samrekstrarfélög er felldur út í samræmi við hlutdeild samstæðunnar í félögunum. Óinnleyst töp eru felld út með sama hætti og óinnleystur hagnaður, en aðeins að því marki að ekkert bendi til virðisrýrnunar fjárfestinganna.

4. Erlendir gjaldmiðlar

Viðskipti í erlendum gjaldmiðlum eru færð á gengi viðskiptadags. Peningalegar eignir og skuldir í erlendum gjaldmiðlum eru færðar miðað við gengi í lok ársins. Ópeningalegar eignir og skuldir sem metnar eru á kostnaðarverði í erlendri mynt eru færðar í íslenskar krónur á gengi viðskiptadags. Ópeningalegar eignir og skuldir sem færðar eru í erlendri mynt á gangvirði eru færðar í íslenskar krónur á gengi þess dags er gangvirði var ákveðið. Gengismunur sem myndast við yfirfærslu í íslenskar krónur er færður í rekstrarreikning.

5. Hlutdeildarfélög

Hlutdeildarfélög eru þau félög þar sem samstæðan hefur veruleg áhrif á fjárhags- og rekstrarstefnu, en ekki yfirráð. Veruleg áhrif eru alla jafna þegar samstæðan ræður yfir 20% til 50% atkvæðaréttar, að meðtöldum hugsanlegum atkvæðarétti ef einhver er. Fjárfesting í hlutdeildarfélögum er upphaflega færð á kostnaðarverði og inniheldur viðskiptavild sem skilgreind er við kaup.

Ársreikningur samstæðunnar inniheldur hlutdeild í hagnaði eða tapi hlutdeildarfélaga samkvæmt hlutdeildaraðferð, frá upphafi áhrifa til loka þeirra. Verði hlutdeild samstæðu í tapi meiri en bókfært verð hlutdeildarfélags er bókfærða verðið fært í núll og færslu frekara taps hætt nema samstæðan hafi gengist í ábyrgðir fyrir hlutdeildarfélagið eða fjármagnað það. Ef hagnaður verður á rekstri hlutdeildarfélags á síðari tímabilum er ekki færð hlutdeild í hagnaði þeirra fyrir en hlutdeild í tapi sem ekki var fært hefur verið jöfnuð.

Þegar fjárfesting í hlutdeildarfélögum er skráð sem eign til sölu er hlutdeildaraðferð ekki lengur beitt og eignin er færð á bókfærðu verði eða hreinu gangvirði hvort sem lægra reynist.

6. Vaxtatekjur og vaxtagjöld

Vaxtatekjur og vaxtagjöld eru færð í rekstrarreikninginn miðað við virka vexti. Meðal vaxtatekna og vaxtagjalda eru afföll, yfirverð og annar mismunur sem er á upphaflegu bókfærðu verði fjármálagerninga og fjárhæða á gjalddaga miðað við virka vexti.

Virkir vextir eru ávöxtunarkrafa sem notuð er við núvirðingu áætlaðs sjóðstreymis yfir áætlaðan líftíma fjármálagernings eða styttra tímabil, eftir því sem við á, þannig að það jafngildi bókfærðri fjárhæð fjáreignarinnar eða fjárskuldarinnar í efnahagsreikningi. Þegar virkir vextir eru reiknaðir áætla samstæðan sjóðstreymi með tilliti til allra sammingsþátta fjármálagerningsins en tekur ekki tillit til útlánataps í framtíðinni.

Ef fjáreign eða safn sambærilegra fjáreigna hefur orðið fyrir virðisrýrnun eru vaxtatekjur færðar miðað við sömu ávöxtunarkröfu og notuð var við útreikning á virðisrýmuninni og eru vaxtatekjur reiknaðar af endurheimtanlegri fjárhæð fjáreigna.

Vaxtatekjur og vaxtagjöld í rekstrarreikningi innihalda:

- vexti sem reiknast á fjáreignir og skuldir á afskrifuðu kostnaðarverði miðað við virka vexti
- vexti sem reiknast á veltufjáreignir og skuldir og á fjáreignir sem metnar eru á gangvirði á rekstrargrunni

Vaxtatekjur og gjöld af öllum veltufjáreignum og skuldum eru talin vera tilfallandi í veltuviðskiptum samstæðunnar og eru birt saman ásamt öllum gangvirðisbreytingum á veltufjáreignum og skuldum í heildarveltuviðskiptum.

7. Þjónustutekjur

Samstæðan veitir viðskiptavinum sínum ýmsa þjónustu í tengslum við útlán sem þeir greiða fyrir. Þjónustutekjurnar eru færðar í rekstrarreikning eftir því sem þjónustan er veitt.

Skýringar við ársreikninginn

8. Hreinar tekjur af fjáreignum og fjárskuldum

Hreinar tekjur af fjáreignum og fjárskuldum fela í sér hagnað og tap af veltufjáreignum og veltufjárskuldum og allar innleystar og óinnleystar gangvirðisbreytingar, arð og breytingar á gjaldeyrismun. Arðstekjur eru færðar í rekstrarreikning þegar arðsúthlutun er samþykkt.

9. Virðisrýrnun fjáreigna

Bókfært verð eigna samstæðunnar, annarra en veltufjáreigna og fjáreigna tilgreindra á gangvirði, er yfirfarið á hverjum reikningssskiladegi til að ákvarða hvort hlutlægar vísbendingar séu um virðisrýrnun. Ef hlutlægar vísbendingar eru um slíkt er endurheimtanlegt verðmæti eignarinnar áætlað.

Virðisrýrnun er færð þegar bókfært verð eignar hennar verður hærra en endurheimtanleg fjárhæð hennar. Virðisrýrnun er færð í rekstrarreikning.

a) Virðisrýrnun útlána

Tvær aðferðir eru notaðar til að reikna virðisrýrnun. Annars vegar á einstökum lánnum og hins vegar tap á tilteknum lánasöfnum. Áætlað tap vegna síðari atburða, án tillits til líkinda þeirra, er ekki fært.

Hlutlægar vísbendingar um virðisrýrnun felast í upplýsingum um eftirfarandi atvik eða aðstæður:

- (i) umtalsverðir fjárhagsörðugleikar lántakanda;
- (ii) sammingsrof, svo sem vanskil á afborgunum eða á vöxtum eða greiðslum af höfuðstól;
- (iii) samstæðan veitir lántakanda, af viðskiptalegum eða lagalegum ástæðum, sem tengjast fjárhagsvandráðum lántakanda, ívilnun í formi endurfjármögnunar sem annars myndi ekki koma til greina af hálfu lánveitanda;
- (iv) það er orðið líklegt að lántakandi verði gjaldþrota eða undirgangist fjárhagslega endurskipulagningu;
- (v) virkur markaður er ekki lengur til staðar fyrir fjárhagslega eign vegna fjárhagsvandráða; eða
- (vi) greinileg gögn sem benda til mælanlegrar lækkunar á áætluðu framtíðarsjóðstreymi frá lánaflokki frá upphaflegri færslu eignanna, þótt lækkun verði enn ekki greind á einstakar fjáreignir í flokknum, þar á meðal:
 - óhagstæðar breytingar á greiðslustöðu lántakenda í flokknum; eða
 - almennar þjóðhagslegar eða staðbundnar efnahagsaðstæður sem tengjast eignum í flokknum.

Mat einstakra útlána

Virðisrýrnun á einstökum lánnum er ákvörðuð með mati á áhættu í hverju tilfalli fyrir sig. Samstæðan metur á hverjum reikningssskiladegi hvort fyrir liggja hlutlægar vísbendingar um virðisrýrnun einstakra lána. Þessu verklagi er beitt við öll lán sem teljast mikilvæg. Við matið er tekið tillit til:

- heildaráhættu samstæðunnar gagnvart viðskiptavininum;
- fjárhæða og tímasetningu væntanlegra inngreiðslna og endurheimta;
- líklegum greiðslum til samstæðunnar við búskipti eða gjaldþrot;
- hversu flókið er að ákvarða heildarfjárhæðir og mat á öllum kröfum á lántaka og hversu mikil lagaleg og tryggingarleg óvissa er fyrir hendi;
- söluverðmæti tryggingar (eða annarra lækkunarþátta) og líkindum á endurgreiðslu; og
- líklegum frádrætti kostnaðar við innheimtu útistandandi fjárhæða.

Virðisrýrnun er reiknuð með því að bera saman bókfærð verð útlána og krafna við núvirði vænts framtíðarsjóðstreymis, núvirt miðað við upphaflega virka vexti. Þegar lán er með breytilegum vöxtum er ávöxtunarkrafan sú sama og gildandi virkir vextir lánsins. Virðisrýrnun útlána og krafna er færð í sérstakan afskriftareikning sem kemur til lækkunar á bókfærðu verði þeirra.

Mat á söfnum útlána

Þar sem lán hafa verið metin sérstaklega og engar vísbendingar fundist um tap eru þau flokkuð í söfn á grundvelli svipaðra áhættueinkenna til að reikna út heildarvirðisrýrnun þeirra. Þetta tap nær til lána sem hafa rýrnað að virði á reikningssskiladegi, en verða ekki greind sem slík fyrr en síðar.

Virðisrýrnun á safni er metin með tilliti til:

- framtíðarsjóðstreymis lánasafns sem er áætlað á grundvelli sammingsbundins sjóðstreymis eignanna;
- sögulegrar tapreynslu í söfnum með svipuðum áhættueinkennum (t.d. eftir atvinnugrein, lánshæfismati eða tegund láns);
- áætlaðs tíma frá því virðisrýrnun varð þar til hún er greind og færð með sérstöku framlagi í afskriftareikning;
- mats stjórnar byggt á reynslu um hvort núverandi efnahags- og lánsaðstæður séu þannig að raunveruleg tapshætta sé önnur en tapsreynsla fyrri ára gefur tilefni til að ætla.

Áætlaðar breytingar á framtíðarsjóðstreymi í eignasöfnum eru í samræmi við breytingar á undirliggjandi gögnum á hverjum tíma, til dæmis breytingar á eignaverði, greiðslustöðu eða öðrum þáttum sem benda til breyttra líkinda á tapi á söfnum og fjárhæð taps. Aðferðafræðin og forsendur sem notaðar eru til að áætla framtíðarsjóðstreymi eru endurskoðaðar reglulega til að lágmarka mun milli áætlaðs og raunverulegs taps.

Skýringar við ársreikninginn

9. frh.:

Endanlegar afskriftir

Lán eru færð sem endanlega töpuð, ýmist að hluta eða fullu, þegar engar raunhæfar líkur eru á endurheimtu þeirra.

Bakfærsla virðisrýmunar

Ef virðisrýmun minnkar og hægt er að rekja það til atvika sem urðu eftir að virðisrýmunin var færð í rekstrarreikning, þá er áður færð virðisrýmun bakfærð í rekstrarreikningi.

Fullnustueignir

Fastafjármunir sem fengnir eru vegna fullnustu krafna eru skráðir sem fastafjármunir til sölu og færðar í efnahagsreikning. Fengin eign er færð á gangvirði að frádregnum kostnaði við sölu eða bókfærðri stöðu lánsins að frádreginni virðisrýmun, hvoru sem lægra reynist. Ekki eru reiknaðar afskriftir af fastafjármunum til sölu.

b) *Útreikningur á endurheimtanlegri fjárhæð*

Endurheimtanleg fjárhæð af fjárfestingum samstæðunnar í fjáreignum sem bókfærðar eru á afskrifuðu kostnaðarverði eru reiknaðar sem núvirði áætlaðs framtíðarsjóðstreymis, núvirt miðað við upphaflega virka vexti.

10. Tekjuskattur

Tekjuskattur færður í rekstrarreikning samanstendur af tekjuskatti til greiðslu vegna ársins og frestuðum tekjuskatti. Tekjuskattur er færður í rekstrarreikning nema að því marki sem hann varðar liði sem eru færðir beint á eigið fé, en í þeim tilvikum er tekjuskatturinn færður beint á eigið fé.

Tekjuskattur til greiðslu er áætlaður tekjuskattur sem greiða skal vegna skattskyldra tekna ársins, miðað við gildandi skatthlutfall á uppgjörstegi og allar leiðréttingar á tekjuskatti til greiðslu vegna fyrri ára.

Tekjuskattsskuldbinding er reiknuð og færð í ársreikninginn. Útreikningurinn byggist á mismun efnahagsliða samkvæmt skattuppgjöri annars vegar og ársreikningi hins vegar, að teknu tilliti til yfirfæranlegs skattalegs taps. Mismunur efnahagsliða, sem þannig kemur fram, stafar af því að álagning tekjuskatts er miðuð við aðrar forsendur en reikningsskil samstæðunnar og er þar í meginatriðum um að ræða tímabundinn mismun á færslu tekna og gjalda í skattuppgjöri annars vegar og ársreikningi hins vegar.

Skatteign er einungis færð að því marki sem líklegt er að hægt sé að nýta framtíðarhagnað á móti eigninni. Skatteign er metin á hverjum uppgjörstegi og lækkuð að því marki sem ekki er talið að hún nýtist.

11. Handbært fé

Til handbærs fjár í sjóðstreymi teljast sjóður, óbundnar innstæður í Sedlabanka og gjaldkræfar kröfur á lánastofnanir.

Handbært fé í efnahagsreikningi er fært með áföllnum vöxtum.

12. Útlán og kröfur á lánastofnanir

Útlán og kröfur eru fjármálagerningar, aðrir en afleiðusamningar, sem bera fastar og útreiknanlegar greiðslur og eru ekki skráðir á virkum markaði, fyrir utan þá gerninga sem samstæðan tilgreinir og færir á gangvirði. Útlán og kröfur fela í sér útlán sem samstæðan veitir viðskiptavinum sínum, útlán sem samstæðan tekur þátt í að veita ásamt öðrum lánastofnunum og keypt útlán sem eru óskráð og samstæðan hefur ekki í hyggju að selja í náinni framtíð.

Útlán og kröfur eru upphaflega færð á gangvirði, sem er lánsfjárhæðin auk alls kostnaðar vegna viðskiptanna. Útlán eru síðan metin á afskrifuðu kostnaðarverði, sem er fundið með útreikningi samkvæmt aðferð um virka vexti. Áfallnir vextir eru færðir sem hluti af bókfærðu verði útlána og krafna.

Skýringar við ársreikninginn

13. Veltufjáreignir

Veltufjáreignir eru aðallega keyptar til að hagnast á skammtímaverðbreytingum eða á miðlaraþóknunum. Veltufjáreignir samanstanda af hlutabréfum og afleiðusamningum með jákvætt gangvirði.

Veltufjáreignir eru metnar á gangvirði. Innleystur og óinnleystur hagnaður og tap af þessum eignum er færður í rekstrarreikning í liðinn hreinar tekjur af veltufjáreignum og veltufjárskuldum. Vaxta- og arðstekjur af þessum eignum eru færðar meðal vaxtatekna og arðstekna í rekstrarreikningi. Veltufjáreignir eru ekki endurflokkaðar eftir upphaflega flokkun.

14. Afleiður

Afleiðusamningar eru fjármálagerningar eða aðrir samningar, þar sem virði þeirra tekur mið af breytingum á undirliggjandi þætti (eins og verði á hlutabréfum, vörum eða skuldabréfum, vísitölum, gjaldmiðlum eða vaxtastigi), og krefjast enngar eða óverulegrar upphaflegrar fjárfestingar miðað við gerð annarra sambærilegra samninga sem hafa svipaða tengingu við breytingar á markaðspáttum og gerðir eru upp á ákveðnum tíma í framtíðinni.

Samstæðan notar afleiðusamninga til að hagnast á skammtímaverðbreytingum og til að verjast fjárhagslegri áhættu.

Afleiðusamningar eru færðir á gangvirði. Gangvirðisbreytingar eru færðar í rekstrarreikning sem vextir og gengismunur. Vextir eru færðir á rekstrargrunni. Afleiðusamningar með jákvæða stöðu eru færðir meðal veltufjáreigna og afleiðusamningar með neikvæða stöðu eru færðir meðal veltufjárskulda.

Gangvirði afleiðusamninga er ákvarðað í samræmi við reikningsskilaaðferð sem er útskýrð í skýringu 16.

15. Fjáreignir tilgreindar á gangvirði

Samstæðan tilgreinir ákveðnar fjáreignir við upphaflega skráningu þeirra í bókhaldi sem fjáreignir á gangvirði þegar að sú tilgreining skilar betri upplýsingum, þar með talið til lykilstjórnenda samstæðunnar. Breytingar á gangvirði eru færðar í rekstrarreikning.

16. Ákvörðun gangvirðis

Gangvirði fjáreigna og fjárskulda sem eru skráðar á virkum markaði er sama og skráð verð þeirra. Matsaðferðum er beitt á alla aðra fjármálagerninga við útreikning á gangvirði þeirra. Fjáreign eða fjárskuld telst vera skráð á virkum markaði ef opinbert verð er fánlegt frá kauphöll eða öðrum óháðum aðila og verðið endurspeglar raunveruleg og regluleg markaðsviðskipti á milli ótengdra aðila.

Matsaðferðir geta falið í sér að notast er við verð í nýlegum viðskiptum milli ótengdra aðila, að tekið sé mið af verðmæti annarra fjármálagerninga sem eru áþekkir þeim gerningi sem um ræðir eða stuðst er við núvirt fjárstreymi eða önnur verðmatslíkön. Við beitingu matsaðferða eru allir þættir notaðir sem markaðsaðilar myndu nota við verðmat og aðferðirnar eru í samræmi við viðurkenndar aðferðir við að verðleggja fjármálagerninga. Samstæðan sannreynir reglulega matsaðferðir sínar og prófar þær með því að nota verð sem fengist hafa í viðskiptum á virkum markaði með sama gerning, án aðlagana eða breytinga, eða byggir á markaðsupplýsingum.

17. Skráning og afskráning fjáreigna og fjárskulda

Kaup og sala fjáreigna er skráð á þeim degi sem viðskiptin fara fram. Þau eru færð á þeim degi sem samstæðan skuldbindur sig til að kaupa eða selja eign, nema vegna útlána og krafna, sem eru skráð þegar fjármunir eru afhentir lántakanda.

Fjáreignir eru afskráðar þegar rétturinn til að fá fjárstreymi af fjáreign er ekki lengur til staðar eða þegar samstæðan hefur flutt að verulegu leyti áhættu og ávinning af eignarhaldinu.

Fjárskuld er skráð þegar samstæðan verður hluti af samningsbundnum skuldagerningi. Fjárskuld er afskráð þegar skuldbinding samstæðunnar er gerð upp með greiðslu, skuldareigandi fellur frá kröfunni eða fjárskuldin er felld úr gildi.

Samstæðan gerir viðskipti þar sem bókfærðar eignir í efnahagsreikningi eru yfirfærðar en haldið er eftir annaðhvort að hluta eða að öllu leyti áhættu og ávinningi af þeim. Ef allri eða nær allri áhættu og ávinningi er haldið eftir þá er færslu yfirfærðar eignar í efnahagsreikningi ekki hætt. Yfirfærsla eigna þar sem haldið er eftir allri eða næstum allri áhættu og ávinningi samanstendur til dæmis af verðbréfalánveitingum og endurkaupum.

Skýringar við ársreikninginn

17. frh.:

Þau réttindi og skyldur sem haldið er eftir við yfirfærslu eru færð hver fyrir sig sem eignir og skuldir eftir því sem við á. Við yfirfærslu þar sem yfirráðum yfir eigninni er haldið eftir heldur samstæðan áfram að færa eignina að því leyti sem aðildin nær áfram til og á grundvelli umfangs áhrifa vegna virðisbreytingar yfirfærðrar eignar.

Í vissum viðskiptum heldur samstæðan eftir réttindum til að veita þjónustu til yfirfærðrar fjáreignar gegn endurgjaldi. Hætt er færslu yfirfærðrar eignar að öll leyti ef hún uppfyllir öll viðeigandi skilyrði sem gilda þar um. Eign eða skuld er færð að því er lýtur að þjónusturéttindum eftir því hvort þjónustugjaldið sé nægilega hátt til að það nái að bæta upp kostnað vegna þjónustunnar (eign) eða hvort það sé of lágt þannig að það nái ekki að bæta upp kostnað vegna þjónustunnar (skuld).

18. Jöfnun

Fjáreignum og fjárskuldum er jafnað saman og nettó fjárhæð færð í efnahagsreikning þegar lagalegur réttur er til staðar um jöfnun og fyrirhugað er að gera upp með jöfnun fjáreigna og fjárskulda.

Tekjum og gjöldum er einungis jafnað saman þegar reikningsskilareglur leyfa það. Jafnframt er hagnaði og tapi jafnað saman þegar uppruninn er frá svipuðum viðskiptum eins og viðskiptum með veltufjáreignir.

19. Leigusamningar

Samstæðan flokkar leigusamninga byggt á því hvort áhætta og ávinningur, sem fylgja eignarhaldi á hinni leigðu eign, eru efnislega færð yfir til samstæðunnar eða ekki. Fjármögnunarleigusamningur er leigusamningur þar sem áhætta og ávinningur, sem fylgja eignarhaldi á eigninni, eru efnislega færð yfir til leigutakans. Rekstrarleigusamningur er hvers konar leigusamningur sem ekki telst fjármögnunarleigusamningur.

Leigugreiðslur samkvæmt rekstrarleigusamningi þar sem samstæðan er leigutaki eru gjaldfærðar línulega á líftíma leigusamningsins.

20. Óefnislegar eignir

a) Hugbúnaður

Hugbúnaður er færður á kostnaðarverði að frádregnum afskriftum.

b) Kostnaður sem fellur til síðar

Kostnaður sem fellur til síðar vegna óefnislegra eigna er eignfærður ef hann eykur virði eignarinnar. Allur annar kostnaður er gjaldfærður í rekstrarreikningi þegar til hans er stofnað.

c) Afskriftir

Afskriftir eru færðar línulega í rekstrarreikning miðað við áætlaðan nýtingartíma óefnislegra eigna. Hugbúnaður er afskrifaðar frá þeim tíma sem hann er notkunarhæfur. Áætlaður nýtingartími hugbúnaðar er 3 ár.

21. Rekstrarfjármunir

Rekstrarfjármunir eru færðir til eignar á kostnaðarverði að frádregnum uppsöfnuðum afskriftum og virðisrýmun.

Kostnaður sem fellur til vegna endurnýjunar á hlutum í einstökum rekstrarfjármunum er eignfærður sem rekstrarfjármunur, ef það er líklegt að efnahagslegur ávinningur sem felst í eigninni mun renna til samstæðunnar og hægt er að meta kostnaðinn með áreiðanlegum hætti. Allur annar kostnaður er gjaldfærður í rekstrarreikningi þegar til hans er stofnað.

Afskriftir eru færðar línulega í rekstrarreikning miðað við áætlaðan nýtingartíma einstakra rekstrarfjármuna. Land er ekki afskrifað. Áætlaður nýtingartími greinist þannig:

Byggingar	20-50 ár
Innréttingar	5 ár
Áhöld og tæki	3-5 ár
Bifreiðar	6 ár

Niðurlagsverð er endurmetið árlega.

Skýringar við ársreikninginn

22. Fastafjármunir til sölu

Eignir og skuldir í eignasamstæðum til sölu eru færðar í samræmi við mats- og skráningarreglur viðeigandi reikningsskilastaðals. Við upphaflega flokkun sem eign til sölu, eru fastafjármunir og eignasamstæður til sölu færð á bókfærðu verði eða gangvirði að frádregnum sölukostnaði, hvoru sem lægra reynist. Virðisrýmun sem myndast við upphaflega flokkun sem fastafjármunur eða eignasamstæða til sölu er færð í rekstrarreikning. Hækkun gangvirðis að frádregnum sölukostnaði á síðari uppgjörsdögum er færð í rekstrarreikning og til hækkunar á bókfærðu verði eigna eða eignasamstæðu að svo miklu leyti sem hækkunin fer ekki umfram þá virðisrýmun sem áður var gjaldfærð vegna viðkomandi eigna eða eignasamstæða.

Fastafjármunir til sölu eru fullnustueignir sem eru í sölufarli.

23. Veltufjárskuldir

Veltufjárskuldir samanstanda af afleiðusamningum með neikvætt gangvirði.

24. Lántökur

Lántökur samstæðunnar eru einkum útgefin skuldabréf og lán frá fjármálafyrirtækjum. Lántaka er upphaflega færð á gangvirði að frádregnum viðskiptakostnaði. Lántaka er síðan metin á afskrifuðu kostnaðarverði miðað við virka vexti. Áfallnir vextir eru færðir sem hluti af bókfærðu verði lántöku.

25. Fjárhagslegar ábyrgðir

Fjárhagslegar ábyrgðir eru samningar sem skuldbinda samstæðuna til að endurgreiða tiltekna fjárhæð til handhafa ábyrgðar vegna taps sem hann verður fyrir þegar skuldari getur ekki staðið í skilum á gjalddaga í samræmi við skilmála skuldagerings.

Skuldir vegna fjárhagslegra ábyrgða eru upphaflega færðar á gangvirði og er gangvirði fært í rekstrarreikning á áætluðum líftíma samningsins. Samningurinn er síðan bókfærður hvoru sem hærra reynist, upphaflegt gangvirði, að teknu tilliti til tekjufærðra þóknana, eða núvirði væntra greiðslna, þegar greiðsla vegna ábyrgðar er líkleg. Fjárhagslegar ábyrgðir eru færðar í efnahagsreikning meðal annarra skulda.

26. Starfsmannatengdar greiðslur

Samstæðan greiðir mótframlög í lífeyrissjóði vegna starfsmanna samstæðunnar og eru þau færð í rekstrarreikning sem laun og launatengd gjöld þegar þau falla til.

27. Aðrar eignir og aðrar skuldir

Aðrar eignir og aðrar skuldir eru færðar á kostnaðarverði.

28. Eigið fé

a) Óráðstafað eigið fé

Á óráðstafað eigið fé er færður hagnaður ársins, en arðgreiðslur ársins eru færðar til lækkunar óráðstöfuðu eigin fé.

b) Arðgreiðslur

Arðgreiðslur af stofnfé eru færðar til lækkunar á eigin fé á því tímabili sem þær eru samþykktar af aðalfundi.

29. Reikningsskilastaðlar sem ekki hafa verið innleiddir

Eftirfarandi eru nýir staðlar, breytingar á stöðlunum og túlkanir á þeim sem hafa ekki enn tekið gildi og hafa þar af leiðandi ekki áhrif á gerð þessa samstæðureiknings.

IAS 1 *Framsetning reikningsskila* (endurbætt 2007) kemur í stað IAS 1 *Framsetning reikningsskila* (endurbætt 2003) með breytingum frá 2005. IAS 1 (endurbætt 2007) setur fram almennar kröfur og leiðbeiningar um framsetningu og uppbyggingu reikningsskila og lágmarkskröfur um innihald þeirra. Megin breyting endurbættis IAS 1 er krafan um að veita upplýsingar um allar breytingar á eigið fé sem ekki tengjast hluthöfum (breytingar á eigið fé sem stafa ekki af viðskiptum við hluthafa í stöðu þeirra sem hluthafar í einu eða tveimur yfirlitum: hvort sem er í einu yfirliti yfir heildarafkomu eða í rekstrarreikningi sem og yfirliti yfir heildarafkomu. Ólíkt núgildandi IAS 1 verður óheimilt að birta eingöngu hluta heildarafkomu í eiginfjáryfirliti. Verði endurbættur IAS 1 staðfestar af Evrópusambandinu mun hann gilda um ársreikning samstæðunnar 2009 og mun væntanlega hafa áhrif á rekstrarreikning samstæðunnar og eiginfjáryfirliti.

Skýringar við ársreikninginn

29. frh.:

Í endurbættum IAS 23 *Lántökukostnaður* er felld niður heimild til að gjaldfæra lántökukostnað og þess krafist að félög eignfæri lántökukostnað sem tengist beint kaupum, smíðum eða framleiðslu eignfærsluhæfrar eignar sem hluta af kostnaðarverði eignarinnar. Verði endurbættur IAS 23 staðfestur af Evrópusambandinu mun hann gilda um ársreikning samstæðunnar 2009 og fela í sér breytingar á reikningsskilaaðferðum hennar. Verður staðlinum beitt við eignfærslu lántökukostnaðar sem stofnað er til eftir gildistöku breytingarinnar.

Í endurbættum IFRS 2 *Eignarhlutatengd greiðsla – ávinnslutími og ógilding* (Janúar 2008) er skilgreind hugtökin ávinnslutími og reikningshaldsleg meðferð þessar samningar um eignarhlutatengdar greiðslur eru ógiltir. Verði endurbættur IFRS 2 staðfestur af Evrópusambandinu mun hann gilda um ársreikning samstæðunnar 2009, með afturvirkri beitingu. Ekki er gert ráð fyrir að endurbættur IFRS 2 muni hafa áhrif á samstæðureikninginn.

IFRS 3 *Sameiningar fyrirtækja* (endurbætt 2008) og tilheyrandi breytingar í IAS 27 *Samstæðureikningsskil og aðgreind reikningsskil* felur í sér breytingar á reikningsskilum við sameiningu fyrirtækja og fyrir hluthafa sem fara ekki með yferráð eða eru minnihlutaeigendur. Helstu breytingar frá IFRS 3 (2004) og IAS 27 (2003) eru eftirfarandi:

- IFRS 3 (2008) gildir einnig um sameiningar fyrirtækja þar sem hlut eiga að máli einungis gagnkvæmar einingar og þar sameiningu fyrirtækja er náð fram með samkomulagi þar um;
- Skilgreiningin á sameiningum fyrirtækja hefur verið breytt þannig að aukin áhersla er á að yferráð séu til staðar;
- Skilgreiningin á rekstri hefur verið breytt;
- Kostnaður sem fellur til hjá yfirtökufélagi við sameiningu telst ekki vera hluti af kostnaði við kaupin;
- Fara skal með kaup á viðbótarhlut eftir að sameining hefur átt sér stað í samræmi við hlutdeildaraðferð;
- Fara skal með sölu á hlut þegar yferráð eru ennþá fyrir hendi í samræmi við hlutdeildaraðferðina.

Ef IFRS 3 (endurbætt 2008) og tilheyrandi breytingar á IAS 27 verða staðfestar af Evrópusambandinu munu þær gilda um ársreikning samstæðunnar 2010. Bókfært verð eigna og skulda sem urðu til við sameiningar fyrirtækja fyrir innleiðingu IFRS 3 (endurbætt 2008) verða ekki endurgerðar en breytingar á IAS 27 gilda flestar afturvirk. Áhrif á ársreikning samstæðunnar hafa ekki verið metin.

IFRIC 11 *IFRS 2 – Samstæða og viðskipti með eigin hlutabréf* segir til um hvernig skuli færa tilteknar tegundir af samningum um hlutabréfatengdar greiðslur í reikningsskilum félags og dótturfélaga þess. IFRIC 11 gildir fyrir tímabil sem hefst 1. mars 2007 eða síðar og mun ekki hafa áhrif á reikningsskil samstæðunnar.

IFRIC 12 – *Þjónustusamningar einkafyrirtækja við hið opinbera* gildir fyrir reikningsskilatímabil sem hefst 1. janúar 2008 eða síðar og mun ekki hafa áhrif á reikningsskil samstæðunnar.

IFRIC 11 *IFRS 2 – Viðskipti með eigin hluti í samstæðu* krefst þess að eignarhlutatengdar greiðslur þar sem félag fær vörur eða þjónustu sem greiðslu fyrir eigin eiginfjárgerninga skuli færa sem eignarhlutatengda greiðslu, sem gerð er upp með eigin hlutum, óháð því hvernig eiginfjárgerninganna er aflað. IFRIC 11 gildir fyrir ársreikning samstæðunnar 2008, og krefst afturvirkra leiðréttinga. Ekki er gert ráð fyrir að túlkunin muni hafa áhrif á samstæðureikninginn.

IFRIC 12 *Samningar um þjónustuúvilnun* birtir leiðbeiningar um færslu og mat tiltekinna atriða sem upp koma við færslu þjónustusamninga opinberra aðila við einkaaðila. Verði IFRIC 12 staðfestur af Evrópusambandinu mun hann gilda um ársreikning samstæðunnar 2008 og mun ekki hafa nein áhrif á samstæðureikninginn.

IFRIC 13 *Tryggðarkerfi* fjallar um reikningsskil félaga sem reka, eða taka með öðrum hætti þátt í, tryggðarkerfi fyrir viðskiptamenn sína. Það tengist tryggðarkerfum þar sem viðskiptamennirnir geta endurheimt inneign sína með afsláttum af vörum og þjónustu eða ókeypis vörum og þjónustu. Verði IFRIC 13 samþykktur af Evrópusambandinu mun hann gilda um ársreikning samstæðunnar 2009 og mun væntanlega ekki hafa nein áhrif á samstæðureikninginn.

IFRIC 14 *IAS 19 - Takmörkunin á réttindatengdum eignum, ákvæði um lágmarksfjármögnun og samspil þeirra* skýrir hvenær endurgreiðslur eða lækkan framfariðgjalda í tengslum við réttindatengdar eignir skuli telja mögulegar og leiðbeinir um áhrif ákvæða um lágmarks fjármögnun slíkra eigna. Túlkunin fjallar einnig um það þegar ákvæði um lágmarks fjármögnun geta leitt til skuldar. Verði IFRIC 14 staðfestur af Evrópusambandinu mun hann gilda um ársreikning samstæðunnar 2008 og krefjast afturvirkra leiðréttinga. Áhrif á ársreikning samstæðunnar hafa ekki verið metin.

Skýringar við ársreikninginn

30. Mat stjórnenda og ályktanir við beitingu reikningsskilaaðferða

Stjórnendur samstæðunnar taka ákvarðanir, meta og gefa sér forsendur sem geta haft áhrif á liði í efnahagsreikningi samstæðunnar á næsta rekstrarári. Stjórnendur endurmeta reglulega ákvarðanir og mót byggð á reynslu fyrri ára og öðrum viðeigandi þáttum, svo sem væntingum um framtíðaratburði þegar ákvarðanir um forsendur og mót eru teknar.

a) *Virðisrýrnun útlána*

Samstæðan endurskoðar útlánasafn sitt til að meta virðisrýrnun að minnsta kosti á þriggja mánaða fresti. Áður en ákvörðun er tekin um færslu virðisrýrnunar þarf samstæðan að meta hvort hlutlæg gögn gefi til kynna mælanlega lækkun á væntu framtíðarsjóðstreymi ýmist frá einstökum lánnum eða frá safni lána áður en lækkunin verður merkjanleg hjá einstöku láni í safninu. Þetta geta verið vísbendingar um breytingar á greiðslugetu lántakanda eða efnahagsástandi. Stjórnendur nota mat sem byggir á sögulegri reynslu af eignum með svipuð áhættueinkenni og hlutlæg merki virðisrýrnunar þegar meta skal framtíðarsjóðstreymi. Aðferðafræðin og ályktanirnar sem notaðar eru við að meta bæði fjárhæðir og tímasetningar á framtíðarsjóðstreymi eru endurskoðaðar reglulega með það að markmiði að minnka muninn milli áætlaðs taps og raunverulegs taps.

b) *Gangvirði afleiðusamninga*

Gangvirði afleiðusamninga sem ekki eru skráðir á virkum mörkuðum er ákvarðað með notkun matsaðferða, sem eru endurskoðaðar reglulega af hæfu óháðu starfsfólki. Öll matslíkön sem eru notuð þurfa að vera samþykkt og prófuð til að tryggja að niðurstöðurnar endurspegli þau gögn sem notuð voru.

Skýringar við ársreikninginn

Hreinar vaxtatekjur

31. Vaxtatekjur og vaxtagjöld greinast þannig:

	Vaxta- tekjur	Vaxta- gjöld	Hreinar vaxtatekjur
2007			
Kröfur á og skuldir við Seðlabanka og fjármálafyrirtæki	129.920		129.920
Útlán	4.880.406		4.880.406
Lántökur		(6.370.738)	(6.370.738)
Veltufjáreignir og veltufjárskuldir	2.158.669		2.158.669
Vaxtatekjur og vaxtagjöld	7.168.995	(6.370.738)	798.257
Vaxtatekjur og vaxtagjöld af fjáreignum og fjárskuldum á gangvirði	2.158.669		2.158.669
Vaxtatekjur og vaxtagjöld af fjáreignum og fjárskuldum sem eru ekki færð á gangvirði í gegnum rekstur	5.010.326	(6.370.738)	(1.360.412)
	7.168.995	(6.370.738)	798.257
2006			
Kröfur á og skuldir við Seðlabanka og fjármálafyrirtæki	35.227		35.227
Útlán	4.463.295		4.463.295
Lántökur		(4.578.019)	(4.578.019)
Veltufjáreignir og veltufjárskuldir	906.641		906.641
Vaxtatekjur og vaxtagjöld	5.405.163	(4.578.019)	827.144
Vaxtatekjur og vaxtagjöld af fjáreignum og fjárskuldum á gangvirði	906.641		906.641
Vaxtatekjur og vaxtagjöld af fjáreignum og fjárskuldum sem eru ekki færð á gangvirði í gegnum rekstur	4.498.522	(4.578.019)	(79.497)
	5.405.163	(4.578.019)	827.144

Þjónustutekjur

32. Þjónustutekjur eru allar vegna útlána.

Hreinar tekjur af fjáreignum og fjárskuldum

	2007	2006
33. Hreinar tekjur af fjáreignum og fjárskuldum greinast þannig:		
Arðstekjur	36.854	6.905
Hreinar tekjur af veltufjáreignum og veltufjárskuldum	4.621	0
Hreinar tekjur af fjáreignum tilgreindum á gangvirði	703.339	27.602
Hreinn gjaldeyrismunur	165.795	164.595
Hreinar tekjur af fjáreignum og fjárskuldum	910.609	199.102

34. Arðstekjur eru allar vegna fjáreigna tilgreindum á gangvirði.

35. Hreinar tekjur af veltufjáreignum og veltufjárskuldum eru vegna afleiðusamninga.

36. Hreinar tekjur af fjáreignum tilgreindum á gangvirði eru allar af hlutabréfum.

Aðrar rekstrartekjur

37. Aðrar rekstrartekjur greinast þannig:

Hagnaður af sölu eigna	91.980	160.352
Ýmsar rekstrartekjur	146.216	81.011
Aðrar rekstrartekjur	238.196	241.363

Skýringar við ársreikninginn

Starfsmannamál

38. Heildarfjöldi starfsmanna greinist þannig:	2007	2006
Meðalfjöldi starfsmanna á árinu umreiknaður í heilsársstörf	28	27
Fjöldi stöðugilda miðað við heilsdagsstörf í árslok	30	27
39. Laun og launatengd gjöld greinast þannig:		
Laun	240.272	198.711
Iðgjöld í lífeyrissjóð	28.372	24.786
Önnur launatengd gjöld	18.629	13.553
Laun og launatengd gjöld	287.273	237.050

Laun stjórnenda

Laun stjórnenda greinast þannig:

Framkvæmdastjóri:

Kristinn Bjarnason	40.406	26.621
--------------------------	--------	--------

Stjórn:

Guðmundur Hauksson, stjórnarformaður	3.320	1.911
Ólafur Haraldsson	1.660	956
Hildur Petersen	1.660	956
Kristján Harðarson	1.660	956
Ósvaldur Knudsen	1.500	16

Þóknun til endurskoðenda

40. Þóknun til endurskoðenda greinist þannig:

Endurskoðun ársreiknings	8.485	5.264
Könnun árshlutareiknings	3.407	2.442
Önnur þjónusta	1.474	1.027
Þóknun til endurskoðenda	13.366	8.733

Tekjuskattur

41. Tekjuskattur færður í rekstrarreikning greinist þannig:

Tekjuskattur til greiðslu	74.681	105.837
Hækkun tekjuskattsskuldbindingar	188.958	44.187
Gjaldfærður tekjuskattur	263.639	150.024

Virkt skatthlutfall:	2007	2006		
Hagnaður fyrir tekjuskatt	1.467.228	843.724		
18% tekjuskattur af hagnaði ársins	18,0%	264.101	18,0%	151.870
Arðstekjur undanþegnar sköttum	(2,5%)	(36.854)	(0,8%)	(6.905)
Aðrar breytingar	2,5%	36.392	0,6%	5.059
Virkur tekjuskattur	18,0%	263.639	17,8%	150.024

Hagnaður á hlut

42. Hagnaður á hlut greinist þannig:	2007	2006
Hagnaður tímabilsins tilheyrandi hluthöfum	1.203.589	693.700
Vegið meðaltal útistandandi hlutabréfa á tímabilinu	1.096.702	1.096.702
Grunnhagnaður á hlut	1,10	0,63

Skýringar við ársreikninginn

Skýringar við efnahagsreikning

Fjáreignir og fjárskuldir

43. Flokkun fjáreigna og fjárskulda og gangvirði

Taflan hér að neðan sýnir flokkun bankans á fjáreignum og fjárskuldum og gangvirði þeirra (áfallnir vextir undanskildir).

	Skýr.	Miðlun	Tilgreint á gangvirði	Afskrifað kostnaðarv.	Bókfært virði	Gangvirði
31. desember 2007						
Sjóður og innstæður				3.221	3.221	3.221
Útlán og kröfur	44-53			65.724.216	65.724.216	64.767.112
Veltufjáreignir	54,55	424.202			424.202	424.202
Fjáreignir tilgr. á gangvirði	56		1.323.322		1.323.322	1.323.322
		424.202	1.323.322	65.727.437	67.474.961	66.517.857
Lántökur	64,65			64.161.401	64.161.401	60.613.366
31. desember 2006						
Sjóður og innstæður				2.850	2.850	2.850
Útlán og kröfur	44-53			53.294.433	53.294.433	52.812.730
Fjáreignir tilgr. á gangvirði	56		212.877		212.877	212.877
		0	212.877	53.297.283	53.510.160	53.028.457
Lántökur	64,65			50.183.035	50.183.035	49.465.301
Veltufjárskuldir	55	203.269			203.269	203.269
		203.269	0	50.183.035	50.386.304	49.668.570

Kröfur á lánastofnanir

	2007	2006
44. Kröfur á lánastofnanir greinast þannig eftir tegundum lána:		
Bankareikningar	179.715	258.264
Önnur lán	1.782.069	0
Kröfur á lánastofnanir	1.961.784	258.264
45. Kröfur á lánastofnanir greinast þannig samkvæmt eftirstöðvatíma:		
Gjaldkræfar kröfur	179.715	258.264
3 mánuðir til 1 ár	1.782.069	0
Kröfur á lánastofnanir	1.961.784	258.264

Útlán til viðskiptamanna

	2007	2006
46. Útlán til viðskiptamanna greinast þannig eftir tegundum lána:		
Skuldabréf	60.744.144	46.548.356
Önnur lán	3.407.878	6.819.777
Afskriftareikningur útlána	(389.590)	(331.964)
Útlán til viðskiptamanna	63.762.432	53.036.169
47. Útlán til viðskiptamanna greinast þannig eftir lántakendum:		
Atvinnugreinar:		
Sjávarútvegur og landbúnaður	0,3%	0,4%
Iðnaður	15,3%	20,2%
Verslun	2,9%	1,8%
Þjónusta	14,3%	14,4%
Einstaklingar	67,2%	63,2%
Útlán til viðskiptamanna	100,0%	100,0%

Skýringar við ársreikninginn

48. Útlán til viðskiptamanna greinast þannig samkvæmt eftirstöðvatíma:	2007	2006
Gjaldkræf útlán	297.537	327.702
Allt að 3 mánuðir	1.666.972	128.551
3 mánuðir til 1 ár	3.263.123	8.650.268
1 til 5 ár	4.867.809	3.602.045
Yfir 5 ár	54.056.581	40.659.567
Útlán til viðskiptamanna án tillits til afskriftareiknings	64.152.022	53.368.133

Afskriftareikningur útlána

49. Afskriftareikningur útlána greinist þannig:

Sérgreint framlag	39.995	55.184
Almennt framlag	349.595	276.780
Afskriftareikningur útlána	389.590	331.964

50. Breytingar á afskriftareikningi útlána greinist þannig:	Sérgreint framlag	Almennt framlag	2007 Samtals	2006 Samtals
Afskriftareikningur útlána í ársbyrjun	55.184	276.780	331.964	357.558
Virðisrýrnun útlána á árinu	38.424	72.815	111.239	64.030
Endanlega tapað	(51.520)		(51.520)	(83.868)
Innkomið áður afskrifað	0		0	10.682
Hækkun núvirðis virðisrýrðra útlána	(2.093)		(2.093)	(16.438)
Afskriftareikningur útlána í árslok	39.995	349.595	389.590	331.964

Meðal vaxtatekna eru 2 millj. kr. vegna áfallinna vaxta á virðisrýrðar fjáreignir og 2 millj. kr. vegna hækkunar núvirðis á virðisrýrðum útlánunum. Árið 2006 var meðal vaxtatekna 42 millj. kr. vegna áfallinna vaxta á virðisrýrðum eignum.

Óvaxtaberandi útlán eru skilgreind sem mismunur á höfuðstóli og framlagi í sérgreindan afskriftareikning vegna lána sem metin hafa verið í tapshættu. Óvaxtaberandi útlán í árslok 2007 námu 460 millj. kr., eða sem nemur 0,7% af heildarútlánunum. Í lok árs 2006 námu óvaxtaberandi útlán 369 millj. kr. eða sem nemur 0,7% af heildarútlánunum.

51. Sérgreindur afskriftareikningur greinist þannig eftir lántakendum:	2007	2006
Atvinnugreinar:		
Sjávarútvegur og landbúnaður	7.150	7.150
Iðnaður	30.000	26.698
Þjónusta	0	14.243
Einstaklingar	2.845	7.093
Sérgreindur afskriftareikningur	39.995	55.184

52. Virðisrýrð útlán greinast þannig eftir lántakendum í árslok:	Virðisrýrð útlán	Virðis- rýrnun	Bókfært verð
Atvinnugreinar:			
Sjávarútvegur og landbúnaður	7.150	7.150	0
Iðnaður	286.471	30.000	256.471
Einstaklingar	4.526	2.845	1.681
Sérgreindur afskriftareikningur	298.147	39.995	258.152

53. Staða útlána sem eru í vanskilum en ekki virðisrýrð:	2007	2006
Vanskil í allt að 29 daga	316.471	480.531
Vanskil í meira en 365 daga	21.671	58.651
Staða útlána sem eru í vanskilum en ekki virðisrýrð	338.142	539.182

Um er að ræða útlán þar sem samningsbundnar vaxtagreiðslur og afborganir eru í vanskilum en bankinn telur að virðisrýrnun eigi sér ekki stað vegna trygginga lánanna og á hvaða stigi í innheimtuferlinu lánið er.

Skýringar við ársreikninginn

Veltufjáreignir

54. Veltufjáreignir eru eingöngu afleiðusamningar.

Afleiðusamningar

55. Afleiðusamningar, eftirstöðvatími höfuðstóls og bókfært verð greinast þannig:

	Höfuðstóll allt að 3 mánuðir		Bókfært verð	
		Samtals	Eignir	Skuldir
2007				
Óskráðir framvirkir gjaldmiðlasamningar	14.926.485	14.926.485	424.202	
2006				
Óskráðir framvirkir gjaldmiðlasamningar	15.561.163	15.561.163		203.269

Tilgangurinn með ofangreindum samningum er að stjórna gjaldmiðla- og vaxtaáhættu í samstæðunni. Útlánaáhættan er metin 119 millj. kr. við útreikning á eiginfjárlutfalli samstæðunnar í árslok 2007, en 124 millj. kr. í árslok 2006.

Fjáreignir tilgreindar á gangvirði

56. Fjáreignir tilgreindar á gangvirði eru eingöngu hlutabréf.

Dótturfélög

57. Eignarhlutir móðurfélagsins í dótturfélögum greinast þannig:

	Staðsetning	Eignarhlutur	Eignir	Skuldir	Tekjur	Afkoma
Fasteignafélagið Hlíð ehf.	Ísland	100,0%	2.962.556	2.338.967	157.101	40.780

Eignarhlutir í hlutdeildarfélögum

58. Breytingar á eignarhlutum í hlutdeildarfélögum greinast þannig:

	2007	2006
Bókfært verð í upphafi árs	89.002	101.012
Keyptir eignarhlutir	25.489	31.832
Seldir eignarhlutir	0	(18.316)
Félög færð út sem dótturfélög	(6.734)	0
Hlutdeild í tapi hlutdeildarfélaga	(11.340)	(25.526)
Bókfært verð í lok árs	96.417	89.002

Eignarhlutir í hlutdeildarfélögum greinast þannig:

	Eignir	Skuldir	Eignar- hlutur	Nafn- verð	Hlutdeild í afkomu	Bókfært verð
Nesbryggja ehf., Reykjavík	695.419	525.722	23,7%	65.112	(12.575)	32.986
Strengur byggingar ehf., Reykjavík	419.735	319.374	20,0%	20.000	0	20.090
Kistuhlíð ehf., Reykjavík	189.424	159.500	50,1%	15.030	(37)	14.992
Hverfishlíð ehf., Reykjavík	202.668	179.958	50,0%	10.000	6.148	11.484
Dalahlíð ehf., Reykjavík	519.104	499.179	51,0%	10.200	(38)	10.162
Tvö önnur félög			-	-	(4.838)	6.703
Samtals					(11.340)	96.417

Skýringar við ársreikninginn

Óefnislegar eignir

59. Óefnislegar eignir greinast þannig:

	2007	2006
Hugbúnaður í ársbyrjun	13.020	11.167
Viðbætur á árinu	6.216	4.917
Afskriftir á árinu	(4.161)	(3.064)
Óefnislegar eignir í árslok	15.075	13.020

Rekstrarfjármunir

60. Rekstrarfjármunir greinast þannig:

	Fast- eignir	Áhöld og tæki	Samtals 2007	Fast- eignir	Áhöld og tæki	Samtals 2006
Heildarverð í ársbyrjun	707.145	63.672	770.817	644.888	54.400	699.288
Viðbætur á árinu	986.283	11.567	997.850	62.257	22.171	84.428
Selt og niðurlagt á árinu	(8.969)	0	(8.969)	0	(12.899)	(12.899)
Heildarverð í árslok	1.684.459	75.239	1.759.698	707.145	63.672	770.817
Áður afskrifað	18.140	15.660	33.800	4.245	13.085	17.330
Afskriftir á árinu	20.707	11.350	32.057	13.895	10.327	24.222
Selt og niðurlagt á árinu	(715)	0	(715)	0	(7.752)	(7.752)
Afskrifað samtals	38.132	27.010	65.142	18.140	15.660	33.800
Bókfært verð í árslok	1.646.327	48.229	1.694.556	689.005	48.012	737.017

Afskriftir gjaldfærðar í rekstrarreikningi greinast þannig:

	2007	2006
Afskriftir fasteigna, áhalda og tækja	32.057	24.222
Afskriftir hugbúnaðar	4.161	3.064
Afskriftir í árslok	36.218	27.286

Fastafjármunir til sölu

61. Fastafjármunir til sölu eru eingöngu fullnustufasteignir.

Aðrar eignir

62. Aðrar eignir greinast þannig:

	2007	2006
Verk í vinnslu	726.645	954.042
Ýmsar eignir	24.630	4.724
Aðrar eignir	751.275	958.766

Veltufjárskuldir

63. Veltufjárskuldir eru í formi afleiðusamninga við lánastofnanir.

Lántökur

64. Lántökur greinist þannig:

Útgefin skuldabréf	1.098.312	5.049.584
Lán frá fjármálafyrirtækjum	63.063.089	45.133.451
Lántökur	64.161.401	50.183.035

Skýringar við ársreikninginn

65. Lántökur greinist þannig samkvæmt eftirstöðvatíma:

Gjaldkræft	81.430	13.593
Allt að 3 mánuðir	590.900	1.679.815
3 mánuðir til 1 ár	20.224.300	17.501.909
1 til 5 ár	37.807.375	24.471.355
Yfir 5 ár	5.457.396	6.516.363
Lántökur	64.161.401	50.183.035

Skattskuldir

66. Skattskuldir greinast þannig:

Tekjuskattur til greiðslu	74.681	105.837
Tekjuskattsskuldbinding	213.634	24.676
Skattskuldir	288.315	130.513

67. Tekjuskattsskuldbinding greinist þannig:

Staða í ársbyrjun	24.676	(19.511)
Gjaldfærður tekjuskattur	263.639	150.024
Tekjuskattur til greiðslu	(74.681)	(105.837)
Tekjuskattsskuldbinding í árslok	213.634	24.676

68. Tekjuskattsskuldbinding skiptist þannig á milli liða:

Eignarhlutir í félögum	127.584	4.067
Útlán	34.798	(11.880)
Rekstrarfjármunir	49.651	7.138
Skuldir og aðrar eignir	1.601	25.351
Tekjuskattsskuldbinding í árslok	213.634	24.676

Aðrar skuldir

69. Aðrar skuldir greinast þannig:

	2007	2006
Viðskiptaskuldir	129.298	26.512
Aðrar skuldir	89.590	165.011
Aðrar skuldir	218.888	191.523

Skýringar við ársreikninginn

Eigið fé

70. Fjármálaeftirlitið ákveður lágmarks eiginfjárlutfall samstæðunnar hverju sinni.

Heildarhlutafé bankans samkvæmt samþykktum hans er 1.215 millj. kr. Eigin bréf að fjárhæð 118 millj. kr. eru dregin frá hlutafé í efnahagsreikningi. Eigið fé í lok ársins nemur 5.823 millj. kr. Eiginfjárlutfall sem reiknað er samkvæmt ákvæðum 84. gr. laga um fjármálafyrirtæki er 13,4%. Samkvæmt lögnum má hlutfallið ekki vera lægra en 8,0%.

Hlutfallið reiknast þannig:

	2007		2006	
	Bókfærð staða	Vegin staða	Bókfærð staða	Vegin staða
Áhættugrunnur:				
Bókfærðar eignir	70.492.010	39.806.804	55.328.157	34.124.798
Eignir til frádráttar eigin fé		(530.947)		(13.020)
Ábyrgðir og aðrir liðir utan efnahagsreiknings		118.801		123.676
		<u>39.394.658</u>		<u>34.235.454</u>
Eigið fé:				
Eiginfjárfáttur A:				
Bókfært eigið fé		5.823.406		4.619.817
Óefnislegar eignir		(15.075)		(13.020)
Eignarhlutir í fjármálastofnunum		(515.872)		0
		<u>5.292.459</u>		<u>4.606.797</u>
Eiginfjárlutfall		13,4%		13,5%

Tengdir aðilar

71. Tengdir aðilar félagsins eru dótturfélög, hlutdeildarfélag, stjórn félagsins, framkvæmdastjórn, nánir fjölskyldumeðlimir fyrrgreindra aðila og aðilar sem hafa umtalsverð áhrif sem stórir hluthafar í félaginu. Upplýsingar varðandi tengda aðila eru eftirfarandi:

Lán til stjórnarmanna og félaga tengdum þeim	0	1.423
Lán til hlutdeildarféлага	624.681	285.060
Lán frá móðurfélagi	56.554.258	39.659.900

Engin óvenjuleg viðskipti voru við tengda aðila á árinu 2007.

Viðskipti við tengda aðila hafa verið gerð á sambærilegum grundvelli og viðskipti við ótengda aðila.

Upplýsingar um laun til æðstu stjórnenda og stjórnarmanna eru í skýringu 39.

Önnur mál

72. Frjálsi fjárfestingarbankinn hf. starfar eftir þeim tilmælum sem sett hafa verið fram um góða stjórnunarhætti. Í því felst meðal annars að stjórn hefur sett sér starfsreglur til að tryggja jafnræði við umfjöllun og afgreiðslu mála sem koma fyrir stjórn félagsins til að tryggja óháða málsmeðferð og koma í veg fyrir hagsmunaárekstra.

Stjórn bankans telur að bankinn uppfylli öll skilyrði sem sett eru fram í leiðbeiningum um stjórnunarhætti fyrirtækja sem gefnar hafa verið út af Viðskiptaráði Íslands, Samtökum atvinnulífsins og Kauphöll Íslands, nú OMX.

Atburðir eftir lok reikningsárs

73. Engin atriði hafa komið fram eftir dagsetningu efnahagsreiknings, sem krefjast myndu lagfæringar eða breytingar á ársreikningi 2007.

Skýringar við ársreikninginn

Áhættustýring

74. Í daglegri starfsemi sinni sem fjármálastofnun stendur Frjálsa fjárfestingarbankinn frammi fyrir ýmsum tegundum áhættu. Stjórnendur félagsins verja umtalsverðum tíma í að stýra þessari áhættu. Eitt það mikilvægasta í skilvirkri áhættustjórnun er greining verulegra áhættuþátta, mæling áhættunnar, viðbrögð til að takmarka áhættuna og sífellt eftirlit með henni. Fjallað er um helstu áhættuþætti hér á eftir. Helstu áhættuþættir eru mótaðilaáhætta, lausafjáraáhætta, markaðsáhætta og rekstraráhætta. Í markaðsáhættu felst gengisáhætta, vaxtaáhætta og verðáhætta.

Áhættustefna Frjálsa fjárfestingarbankans

Áhættumat, einkum ákvörðun raungildis þess, ásamt aðgerðum sem beinast að því að takmarka áhættuna með skynsamlegri dreifingu útlána og fjárfestingum í öðrum eignum, er eitt af helstu verkefnum fjármálastofnana. Margir áhættuþættir geta haft slæm áhrif á rekstur félagsins. Það er stefna stjórnar félagsins að fylgjast skuli sífellt með og reynt að stýra helstu áhættuþáttum sem haft geta áhrif á afkomu og eigið fé hans. Í þessum tilgangi rekur móðurfélag bankans sérstaka áhættustýringardeild. Að auki er það hlutverk innri endurskoðanda móðurfélagsins að fylgjast með starfseminni til að tryggja að reglum sé framfylgt í samræmi við samþykktir stjórnar bankans.

Áhættustýringarhópur, sem samanstendur af forstjóra og fimm lykilstarfsmönnum félagsins, fylgir ákvörðun stjórnar um markmið bankans hvað varðar áhættu og áhættustefnu. Áhættustefnan skilgreinir ásættanleg áhættumörk í daglegum rekstri sem og vilja félagsins til að taka áhættu með tilliti til væntanlegs hagnaðar. Áhættustefnunni er ítarlega lýst í áhættustýringarhandbók.

Ferli áhættustýringar og áhættueftirlits

a) Samningar sem innihalda mótaðilaáhættu

Mótaðilaáhætta er sú áhætta að mótaðili standi ekki við skuldbindingar sínar gagnvart félaginu. Helsta mótaðilaáhætta félagsins verður til með veitingu útlána. Fjárhæð mótaðilaáhættu í þessu tilliti kemur fram í bókfærðu verði eigna í efnahagsreikningi. Mótaðilaáhætta fyrir félagið fylgir ýmsum öðrum fjáreignum, svo sem afleiðusamningum, núverandi mótaðilaáhætta endurspeglast í bókfærðu verði þessara eigna í efnahagsreikningi.

Útlán: Helstu eignir bankans eru útlán. Til að viðhalda og bæta gæði útlánasafns er mikilvægt að fara vel yfir allar lánumsóknir þar sem þeim er hafnað strax sem ekki uppfylla skilyrði til lánveitinga og fylgst sé stöðugt með núverandi lánasafni. Hins vegar er það ekki stefna bankans að veita aðeins lán sem fylgir lítill áhætta, heldur er mikilvægt að vextir veittra lána endurspegli bæði áhættu og kostnað sem þeim fylgir. Þetta táknar að ítarlegt mat á einstökum viðskiptavinum, fjárhagsstöðu þeirra og tryggingum sé forsenda fyrir veitingu lána.

Afleiðuviðskipti: Afleiðusamningar sem bankinn notar ná einkum til skiptasamninga og framvirkra samninga þar sem verðmæti er háð gengi gjaldmiðla. Bankinn fylgist vel með afleiðusamningum með opnar stöður og gætir þess að nægjanlegar tryggingar séu fyrir hendi. Tryggingar fara eftir viðskiptavinum og tegundum samninga. Almennt er krafist tryggingar til að mæta hugsanlegu tapi á samningi. Ásættanleg trygging fyrir afleiðusamninga eru eignir sem hægt er að innleysa með litlum fyrirvara, t.d. reiðufé eða markaðshlutabréf. Ef staða afleiðusamnings fer undir ákveðin mörk er farið fram á aukna tryggingu. Ef aukin trygging fæst ekki er samningnum lokað.

b) Stefna varðandi mótaðilaáhættu

Undanfarin ár hefur bankinn lagt áherslu á vel dreift útlánasafn og bætt gæði útlána. Dæmi um þetta er þátttaka bankans á íslenskum íbúðalánamarkaði. Frá síðari hluta ársins 2004, þegar bankar og sparisjóðir hófu beina samkeppni við Íbúðalánasjóð, hefur mikill fjöldi viðskiptavina kosið að endurfjármagna neyslulán sín með íbúðalánum. Fasteignatryggð lán eru rúmlega 80% útlánasafns bankans. Það er þó ekki markmið bankans að veita eingöngu lán með lítilli áhættu, heldur er mikilvægt að verð lána sem boðin eru viðskiptavinum endurspegli tekna áhættu. Lánagreining er því forsenda fyrir lánveitingum og verðið verður að taka mið af áhættu og ávöxtunarkröfu á fjármagnið.

c) Lánavinnsla og heimildir

Lánanefnd er yfir lánavinnslu og úrskurðar í lánamálum utan þess þegar áhættan er meiri en sem nemur 10% af eigin fé félagsins, en þá þarf samþykki stjórnar. Í handbók um útlán, sem samþykkt er af stjórn félagsins, eru takmarkanir settar á útlánaheimildir starfsmanna og takmarkanir á áhættu gagnvart mismunandi mótaðilum.

d) Eftirlit með mótaðilaáhættu

Áhættustýringardeild hefur eftirlit með mótaðilaáhættu. Deildin sér um tölulega greiningu á lánasafninu fyrir samstæðuna, metur áætlað tap, hugsanlega áhættu í lánasafninu auk þess að meta vanskil á kerfisbundin hátt. Niðurstöðurnar eru kynntar stjórnendum með áherslu á hugsanlega áhættu innan lánasafns með tilliti til mótaðilaáhættu, áhættu í einstökum atvinnugreinum, löndum, o.s.frv.

Skýringar við ársreikninginn

74. frh.:

Áhættustýringardeild fylgist með viðskiptavinum í erfiðleikum og reynir í samstarfi við útibú að lágmarka eða koma í veg fyrir tap félagsins með sérstöku eftirliti með viðskiptavinum í erfiðleikum. Lánaferill bankans er til stöðugrar skoðunar hvað varðar gagnasöfnun, útlánaheimildir, lánsútsóknir, skjalagerð, mat og skráningu trygginga.

Virðisrýrnun útlána

Framlag vegna útlánataps er fært þegar fyrir liggja raunverulegar vísbendingar um að bankinn geti ekki endurheimt alla fjárhæð kröfu, t.d. lána, skuldbindinga og ábyrgða, samkvæmt upphaflegum samningsákvæðum eða samsvarandi ákvæðum. Afskriftareikningur vegna útlánatapa er færður til lækkunar á bókfærðu verði útlána í efnahagsreikningi, en afskriftareikningur vegna liða utan efnahagsreiknings svo sem vegna skuldbindinga og ábyrgða er færður meðal annarra skulda. Framlag í afskriftareikninginn er gjaldfært sem virðisrýrnun útlána í rekstrarreikningi. Afskriftareikningur útlána er metinn sérstaklega gagnvart einstökum mótaðilum eða hópi mótaðila samkvæmt eftirfarandi reglum:

a) Sérstakar afskriftir

Krafa telst hafa orðið fyrir virðisrýrnun þegar raunverulegar vísbendingar eru um að bankinn muni ekki geta innheimt alla kröfuna samkvæmt upprunalegum samningsákvæðum eða samsvarandi ákvæðum. Mótaðilaáhætta er metin á grundvelli stöðu lántakandans, heildarfjárhagsstöðu hans, efnis og greiðslusögu, möguleikum á stuðningi ábyrgðaraðila og söluverðmæti tryggingar, þar sem það á við.

Áætluð endurheimtanleg fjárhæð er núvirði vænts sjóðstreymis lánsins, reiknað með því að nota upprunalega vexti þess. Virðisrýrnun er mismunurinn á bókfærðri fjárhæð og áætlaðri endurheimtanlegri fjárhæð. Við virðisrýrnun er færsla vaxtatekna á grundvelli upprunalegra skilmála kröfunnar hætt, en hækkun núvirðis virðisrýrðra krafna frá fyrri tíma er færð meðal vaxtatekna.

Útlán sem orðið hafa fyrir virðisrýrnun eru yfirfarin og metin á minnst þriggja mánaða fresti. Allar síðari breytingar á fjárhæðum og tímasetningum vænts sjóðstreymis í samanburði við fyrri mót sem leiða til breytinga á afskriftareikningi eru gjaldfærðar sem virðisrýrnun útlána.

Virðisrýrnun er eingöngu bakfærð þegar gæði útlána hafa batnað nægilega mikið til að gild ástæða sé til að ætla að innheimta höfuðstóls og vaxta tíð í samræmi við upprunaleg samningsákvæði útlánanna geti átt sér stað.

Endanlegar afskriftir eru gerðar þegar krafa í heild sinni eða að hluta telst óinnheimtanleg. Endanlegar afskriftir eru færðar til lækkunar á heildarfjárhæð kröfu og á móti til lækkunar á afskriftareikning eða sem virðisrýrnun útlána í rekstrarreikningi. Endurgreiðslur á áður afskrifuðum kröfum eru færðar til lækkunar á gjaldfærðri virðisrýrnun útlána.

b) Almennar afskriftir

Öll útlán sem ekki hafa verið færð í sérstakan afskriftareikning eru flokkuð saman í einsleit útlánasöfn þar sem metið er hvort virðisrýrnun sé til staðar innan safnsins. Afskriftir vegna heildarmats á virðisrýrnun eru færðar sem virðisrýrnun útlána í rekstrarreikningi og til lækkunar á lánastöðu. Þar sem afskriftir eru ekki færðar vegna einstakra lána, eru vextir reiknaðir á öll lán samkvæmt samningsákvæðum.

Öll lán þar sem engin virðisrýrnun er til staðar hjá mótaðila eru flokkuð saman í hagfræðilega einsleit lánasöfn þar sem metið er hvort virðisrýrnun sé til staðar innan safnsins. Afskriftir vegna heildarmats á virðisrýrnun teljast útgjöld vegna lánataps og leiða til mótfærslu á lánastöðu. Þar sem afskriftir eru ekki veittar vegna einstakra lána, eru vextir reiknaðir á öll lán samkvæmt samningsákvæðum.

Stýring útlánaáhattu

Stjórn bankans hefur eftirlit með lánamálum hans og ber ábyrgð á þeim. Hún setur almennar lánareglur, reglur um lán til starfsmanna, reglur um framlag í afskriftareikning útlána og endanlegar afskriftir útlána og ákveður árlegt framlag í afskriftareikning útlána.

Framkvæmdastjóri bankans ber ábyrgð á lánastarfseminni gagnvart stjórn félagsins. Hann setur nánari reglur um lánastarfsemina eftir því sem þörf krefur í samræmi við ákvæði reglna þessara. Hann getur framselt ákvörðunarvald sitt til útlána til annarra starfsmanna bankans. Slíkt framsal skal koma fram í sérstöku reglum um útlánaheimildir starfsmanna. Hann getur hins vegar ekki framselt ábyrgð sína gagnvart stjórn félagsins.

Skýringar við ársreikninginn

Eftirlit og stýring lausafjárahættu

75. Lausafjárahætta er hætta á tapi vegna þess að bankinn geti ekki staðið við skuldbindingar sínar þegar þær gjaldfalla. Samstæðan fylgist með lausafjástöðu sinni með greiningu á gjalddögum fjáreigna og fjárskulda til að geta endurgreitt allar skuldir á gjalddaga. Samstæðan þarf alltaf að hafa nægjanlegt laust fé til að geta mætt bæði fyrirsjáanlegum og ófyrirséðum greiðsluskuldbindingum. Samstæðan hefur sett sér reglur varðandi lausafjástöðu og fjármögnun og er þeim ætlað að tryggja og viðhalda sveigjanleika. Reglurnar fela meðal annars í sér aðgang að lánalínum, yfirdráttarheimildir og fjáreignir sem auðvelt og fljótlegt er að selja.

Auk þess er fylgst með lausafjárahættu með skýrslum um lausafjárahlutfall sem sendar eru mánaðarlega til Seðlabanka Íslands. Lausafjárahlutfallið sýnir hlutfallið milli eigna og skulda eftir því hversu langt er til gjalddaga þeirra. Til að ákvarða lausafjárgrunninn vegur Seðlabankinn einstaka eignaflokka þannig að hlutfallið sé metið á varfærinn hátt.

Fjáreignir og fjárskuldir greinast þannig eftir sammingsbundnum eftirstöðvartíma:

	Bókfært verð	Allt að 1 mánuður	1-3 mánuðir	3-12 mánuðir	1-5 ár	Yfir 5 ár
2007						
<i>Eignir</i>						
Sjóður og óbundnar innst. í Seðlabanka.....	3.221	3.221				
Útlán og kröfur.....	63.762.432	297.537	1.666.972	3.263.123	4.867.809	53.666.991
Veltufjáreignir.....	424.202	424.202				
Fjáreignir á gangvirkni.....	1.323.322	1.323.322				
Fjáreignir samtals.....	65.513.177	2.048.282	1.666.972	3.263.123	4.867.809	53.666.991
<i>Skuldir</i>						
Lántaka.....	64.161.401	81.430	590.900	20.224.300	37.807.375	5.457.396
	64.161.401	81.430	590.900	20.224.300	37.807.375	5.457.396
2006						
<i>Eignir</i>						
Sjóður og óbundnar innst. í Seðlabanka.....	2.850	2.850				
Útlán og kröfur.....	53.036.169	327.702	128.551	8.650.268	3.602.045	40.327.603
Fjáreignir á gangvirkni.....	212.877	212.877				
Fjáreignir samtals.....	53.251.896	543.429	128.551	8.650.268	3.602.045	40.327.603
<i>Skuldir</i>						
Veltufjárskuldir.....	203.269	203.269				
Lántaka.....	50.183.035	13593	1.679.815	17.501.909	24.471.355	6.516.363
Fjárskuldir samtals.....	50.386.304	216.862	1.679.815	17.501.909	24.471.355	6.516.363

Eftirlit og stýring markaðsáhættu

76. Stefna bankans er að fylgjast náið með markaðsáhættu samstæðunnar og gæta þess að ekki sé farið yfir þau mörk sem stjórn hans hefur sett. Markaðsáhættu er stýrt með takmörkunum á stöðutökum og áhættuviðmiði og er fylgst daglega með hvoru tveggja og yfirfarið vikulega af áhættustýringarhópi.

Afleiður

77. Markmiðið með áhættuvörnum bankans er að verja hann fyrir áhættu á að hreint innstreymi fjármagns verði fyrir neikvæðum áhrifum af breytingum á vöxtum, gengi, lánshæfismati eða markaðsverði. Félagið gengur til samninga til að tryggja að hann sé fjárhagslega varinn í samræmi við reglur um áhættustýringu. Félagið verslar í þessum tilgangi með afleiður eins og vaxta- og gjaldeyrissektasamninga.

Vaxtaáhætta

78. Starfsemi bankans lýtur áhættu vegna vaxtasveiflna að því marki að vaxtaberandi eignir (þar á meðal fjárfestingar) og vaxtaberandi skuldir hafa mismunandi binditíma, eru endurreiknuð á mismunandi tímum eða í mismunandi fjárhæðum. Hvað varðar breytilega vexti eigna og skulda er samstæðan einnig í hættu vegna sveiflna ýmissa breytilegra vaxtaviðmiða, svo sem LIBOR-vaxta og annarra mismunandi vaxtategunda. Starfsemi áhættustýringar beinist að því að hámarka nettovaxtatekjur að því tilskildu að markaðsvextir fari saman við viðskiptastefnu samstæðunnar.

Skýringar við ársreikninginn

79. Heildarfjárhæð verðtryggðra eigna samstæðunnar nam 30.533 millj. kr. í lok ársins (2006: 36.488 millj. kr.) og heildarfjárhæð verðtryggðra skulda nam á sama tíma 25.881 millj. kr. (2006: 27.979 millj. kr.)

Verðáhætta

80. Verðáhætta er sú áhætta að markaðsverð breytist. Stöður félagsins í hlutabréfum eru næmastar fyrir slíkum breytingum. Stjórnun verðáhættu er aðskilin gjaldeyrisáhættu. Verðáhætta er mæld með vágreiningu (VaR).

Gjaldeyrisáhætta

81. Gjaldyrisáhætta er hætta á tapi vegna óhagstæðra hreyfinga á erlendum gjaldmiðlum. Fylgst er með opinni gjaldyrisstöðu í hverri mynt í samstæðunni. Samstæðan stefnir að því að takmarka gjaldyrisáhættu og fylgist með henni í samhengi við eigið fé samstæðunnar.

82. Sundurliðun eigna og skulda eftir gjaldmiðlum:

	ISK	EUR	CHF	JPY	Aðrir gjaldmiðlar	Samtals
Sjóður og óbundnar innst. í Seðlabanka.....	3.221					3.221
Kröfur á lánastofnanir.....	1.946.286	8.047	17	516	6.918	1.961.784
Útlán til viðskiptamanna.....	31.390.301	2.350.716	18.101.186	11.743.080	177.149	63.762.432
Veltufjáreignir.....	424.202					424.202
Fjáreignir tilgr. á gangvirði.....	1.323.322					1.323.322
Hlutdeildarfélag.....	96.417					96.417
Eignir samtals.....	35.183.749	2.358.763	18.101.203	11.743.596	184.067	67.571.378
Lántaka.....	31.445.903	2.334.981	17.903.796	12.296.829	179.892	64.161.401
Skuldir samtals.....	31.445.903	2.334.981	17.903.796	12.296.829	179.892	64.161.401
Nettóstaða efnahagsreiknings.....	3.737.846	23.782	197.407	-553.233	4.175	
Nettóstaða utan efnahagsreiknings.....	0	0	0	0	0	
Nettóstaða gjaldmiðils.....	3.737.846	23.782	197.407	-553.233	4.175	

Rekstraráhætta

83. Rekstraráhætta er áhætta sem stafar af beinu eða óbeinu tapi sem á sér margvíslegar ástæður tengdar þróun samstæðunnar, starfsmannamálum, tækni eða uppbyggingu fyrirtækisins. Ytri ástæður, aðrar en lána-, markaðs- eða lausafjárahætta, geta stafað af lagalegum kröfum eða almennt viðurkenndum verklagsreglum fyrirtækja.

Rekstraráhætta stafar af allri starfsemi fyrirtækisins og snertir allar einingar þess. Markmið samstæðunnar er að finna jafnvægi milli þess að lágmarka áhættu og tap og hámarka arðsemi án þess að taka fyrir frumkvæði starfsmanna.

Skýringar við ársreikninginn

83. frh.:

Yfirstjórn SPRON, móðurfélags bankans, þróar og útfærir reglurnar fyrir rekstraráættuna innan hversrar einingar. Stjórnin styður sig við almenn viðmið samstæðunnar sem þróuð eru fyrir stjórn áhættustýringarinnar fyrir eftirfarandi atriði:

- Kröfur um viðeigandi verkaskiptingu
- Hlýðni gagnvart reglugerð og annara lagalegra krafa
- Skýrslugerð um reglur og verklag
- Þróun varaáætlunar
- Starfsþjálfun
- Siða- og starfsreglur
- Dreifing áhættu og eftirlit með áhættu

Gangvirði fjármálagerninga

84. Gangvirði fjármálagernings er sú fjárhæð sem hægt er að fá fyrir geminginn í armslengdarviðskiptum fúsra aðila, þ.e. ekki í nauðungarsölu eða búskiptum. Tilvist þekkt verðs á virkum markaði gefur best til kynna gangvirði og þegar það er til staðar notar samstæðan það til að mæla peningalegar eignir og peningalegar skuldir. Ef skráð verð fyrir fjármálagerning endurspeglar ekki raunveruleg og regluleg viðskipti á virkum markaði eða ef skráð verð er ekki til staðar, er gangvirði reiknað út með viðeigandi matsaðferð.

Þegar um er að ræða skráð og seljanleg hlutabréf og skuldabréf og ákveðna afleiðusamninga er gangvirðið fengið með því að nota markaðsgengi. Gerningar þessir eru sýndir í efnahagsreikningi undir liðunum veltufjáreignir og veltufjárskuldir.

Fjármálagerningar sem hafa ekki skráð markaðsgengi eru metnir með viðurkenndum matsaðferðum þar sem notast er við markaðsupplýsingar. Meðal viðurkenndra matsaðferða eru viðskipti milli viljugra og ótengdra aðila í armslengdarviðskiptum, upplýsingar um gangvirði annars gernings sem er í meginatriðum eins, sjóðstreymisgreiningar og aðrar viðurkenndar matsaðferðir sem notaðar eru af markaðsaðilum.

	Bókfært virði	Gangvirði	Óinnleystur hagnaður (tap)
2007			
Eignir			
Sjóður og óbundnar innstæður í Seðlabanka	3.221	3.221	0
Útlán og kröfur	65.724.216	64.767.112	(957.104)
Veltufjáreignir	424.202	424.202	0
Fjáreignir tilgreindar á gangvirði	1.323.322	1.323.322	0
Fastafjármunir til sölu	459.726	459.726	0
Skuldir			
Lántaka	64.161.401	60.613.366	3.548.035
Nettó óinnleystur hagnaður í rekstrarreikningi			2.590.931
2006			
Eignir			
Sjóður og óbundnar innstæður í Seðlabanka	2.850	2.850	0
Útlán og kröfur	53.294.433	52.812.730	(481.703)
Fjáreignir tilgreindar á gangvirði	212.877	212.877	0
Fastafjármunir til sölu	20.192	20.192	0
Skuldir			
Veltufjárskuldir	203.269	203.269	0
Lántaka	50.183.035	49.465.301	717.734
Nettó óinnleystur hagnaður í rekstrarreikningi			236.031

Þótt samstæðan fylgi markaðsviðmiðum og byggi á viðurkenndum aðferðum er þó mikið svigrúm fyrir mat, bæði í líkönunum sjálfum og ályktunum sem verður að draga og ekki er hægt að leiða af markaðsgögnum. Mismunandi ályktanir og mót geta leitt til ólíkra niðurstaðna.